

Een Aarles panorama

Henk van Beek

Een van de pronkstukken van onze heemkamer is het schilderij met het dorpsgezicht van Aarle-Rixtel. De maker hiervan is Hendrik Donkers, geboren te Aarle-Rixtel op 14 juli 1834 als zoon van Petrus Johannes Donkers en Hendrica van de Kerkhof. Zijn vader werd in 1856 benoemd tot burgemeester én secretaris van Aarle-Rixtel en woonde schuin tegenover de kerk, waar nu de Rabobank staat. Zelf woonde Hendrik na zijn huwelijk in herberg/bakkerij 'De Drie Leliën', waar tot voor kort streekmuseum 't Pumpke' was gevestigd. Hendrik was de bakker en zijn vrouw Maria van de Laar runde de herberg. Een zus van Hendrik was gehuwd met W.A. Coolen. Uit dit huwelijk werd de journalist en schrijver Antoon Coolen den Oudere geboren, onder meer bekend van het boek 'Helvoirt aan de Lei', waarin een drietal verhalen over Aarle-Rixtel voorkomen. Hendrik heeft een groot aantal schilderijen nagelaten, waarvan een aantal in april 1980 zijn tentoongesteld in onze

heemkamer. Terug naar het schilderij. Dit geeft een prachtig beeld van het Aarle-Rixtel in de tweede helft van de 19e eeuw. De schilder heeft zich geposteerd nabij de Eikendreef, 'de Dreef', aan de Bosscheweg. Het kerkenpad, dat over de Rixtelse akkers liep, is goed te zien net als de Bosscheweg. Het pad is inmiddels nagenoeg verdwenen. Achter de tuinen van de Bosscheweg vind je hier en daar nog stukjes pad, die nu als 'achterom' worden gebruikt. De Bosscheweg is echter gebleven. Ook zien we de berg- of beltmolen aan de Bosscheweg, die in 1934 werd afgebroken bij de komst van het pakhuis van de Boerenbond aan de Dorpsstraat. De laatste molenaar, Van Griensven, werd de eerste zaakvoerder van dit pakhuis. De belt heeft er nog lange tijd gelegen, maar ook die is inmiddels weg. Op het pleintje van De Zes Gehuchten vinden we als herinnering een oude maalsteen van deze molen. Links op het schilderij zien we het toenmalig klooster Mariëngaarde met de Mariakapel. Het is goed te zien dat het klooster qua bebouwing toen al aardig was uitgebreid. De rest van de Bosscheweg is hier nog onbebouwd. Zowat in het midden zien we nog net het nog vrijwel nieuwe gemeentehuis dat in 1855 werd gebouwd. Rechts hiervan zien we de parochiekerk met nog zijn oorspronkelijke torenspits, die rond 1896 werd vervangen door de huidige koepel, net als de oude pastorie rechts die in datzelfde jaar door een nieuwe werd vervangen. Zelfs het huis van Jan van Ganzewinkel en Willy van Bakel is goed te zien, evenals de daartegenover gelegen toenmalige smidse van Jan van den Boogaard, 'de Smed'. Rechts hiervan zien we oude boerenhoeve van de familie Smits, met schuin hiertegenover de toenmalige boerderij van de familie Van Dijk, nu de bakkerij van Van Brug. Hier tussenin, aan de horizon, zien we het vage silhouet van een kerktoren. Het is waarschijnlijk de oude Beekse toren, want de Aarlese toren werd in 1851 al afgebroken. Het schilderij is een kostbaar historisch document. Het 'leest' als een prentenboek! Het geeft met de kleinste details een helder beeld van hoe onze dorpskern er in die tijd uitzag, in de tijd dat de Rixtelse akkers nog werden bezaaid met rogge en haver en waar je in de lente en de zomer kon genieten van de luchtacrobatiek van de veldleeuwerik en het slaan van de patrijs. En waar je als kleine jongen na de oogst nog volop kon vliegeren! Die tijd is helaas vervlogen.....